

BRABANTS GOUD

DE GEELDERS • HET DOMMELDAL • DE BEERZE

Om het Natuurnetwerk Brabant te realiseren, verwerft ARK Rewilding Nederland gronden in Het Groene Woud. Dat doen we in het kader van het natuurrealisatieproject Brabants Goud in Het Groene Woud. De ARK-methode: we verwerven gronden, zorgen voor de natuurinrichting en het tijdelijk beheer ervan. Eén van onze meest recente Brabants Goud-aankopen is een grote aankoop (ruim 13 ha) aan de Oude Lieshoutseweg in Sint-Oedenrode.

HOEDERS VAN HET EERSTE UUR

Sinds 2023 dragen Pepijn, Hidde en Sofie Hagelaars op Savendonk in De Geelders zorg voor de gedenksteen van Marinus van der Goes van Naters. Deze politicus was in de 20ste eeuw de eerste beschermer van dit leembos. Op de steen staat een gedicht van hun opa, Jos van Ooijen. Bij het plaatsen beloofden de drie jonge hoeders het herdenkingsmonument goed te onderhouden.

De jonge gedenksteen-hoeders na hun onderhoudsronde van 2025. Vlnr: Pepijn, Hidde en Sofie.

FAMILIE HAGELAARS

'Niet kopen, maar planten' met Trees for All tijdens Green Friday in Liempde.
DIRK EIJEMANS

GREEN FRIDAY 2025

'Niet kopen, maar planten'. Dat was het thema van het Green Friday-evenement van Trees for All op 28 november in Liempde. Dat gebeurde op de ARK-percelen aan de Smalvelderstraat, dicht tegen de Groote Waterloop aan. Vrijwilligers, bedrijven en particulieren waren uitgenodigd om op deze dag niet op Black Friday-koopjesjacht te gaan maar bomen te doneren én zelf te planten.

Hoewel het aan de frisse kant was, beplantten zo'n zestig Trees for All-donateurs de ARK-percelen (in totaal 2,2 ha) nabij de Groote Waterloop. Er werd niet lukraak geplant, maar op basis van de inrichtingsontwerpen van de deelnemers aan de cursus Beken en Beekdalen. Zij ontwierpen begin 2025, op initiatief van Natuurwerkgroep Liempde en in samenwerking met ARK en Brabants Landschap, een plan met autochtone bomen en struiken die goed gedijen op vochtige gronden.

STRUWEEL VOL BESSEN

Dat leverde deze Green Friday onder meer de aanplant op van piepjonge populieren, berken en fladderiepen. De planters zorgden ook dat er veel meidoorn, hondsroos, mispel, gewone vogelkers en wilde kardinaalsmuts de grond in gingen. Zo ontstaat hier de komende jaren via natuurlijke verjonging een gevarieerd bos met bomen en robuust struweel vól bessen. Soorten zoals de das gaan daar meteen van profiteren.

STARTSCHOT OP 10 NOVEMBER

Ruim twee weken eerder, op 10 november, werd op dezelfde percelen de eerste lading jonge bomen en struiken al geplant. Toen hield Trees for All daar al een evenement voor haar bedrijfsdonateurs, als startschot voor de grotere Green Friday-actie op 28 november.

Ook op 10 november was het al 'handen uit de mouwen, jonge boompjes in de grond'.
DIRK EIJEMANS

BOEKPRESENTATIE

BAEST 1225-2025

Begin november is het boek 'Baest 1225-2025. Leven, werken en natuur op een landgoed door de eeuwen heen' gepresenteerd. Het werd geschreven door Ger van den Oetelaar en Hein Vera. Het boek verhaalt over de veelzijdige historie van het Oirschotse landgoed waar ARK sinds enkele jaren een ecologische verbingszone realiseert met de Oisterwijkse Kampina.

Landgoed Baest, nu in particulier bezit, is zo'n 380 hectare groot en ligt tussen Spoordonk en Middelbeers. Het bestaat afwisselend uit naald- en loofbos waar ook de Beerze doorheen stroomt. In het hart van het landgoed liggen akkers en weides. Hier en daar staan ook gebouwen.

OPMERKELIJKE BEWONERS

In hun boek beschrijven Van den Oetelaar en Vera hoe het landgoed zich door de eeuwen heen ontwikkelde. Ze stippen uitgebreid de natuur aan, maar ook de aanwezigheid van abdijen, de plunderingen door de 16e-eeuwse Gelderse krijgsheren Maarten van Rossem en de veranderingen in de landbouw. De schrijvers combineren de feiten en cijfers met een inkijkje in de levens van opmerkelijke bewoners en mensen die het landgoed mede 'draaiende' hielden. Verder is het boek voorzien van honderden afbeeldingen, van recente foto's tot eeuwenoude tekeningen en kaarten waarvan sommige op groot formaat uitvouwbaar zijn. Het boek is online verkrijgbaar via Uitgeverij Pictures Publishers.

Vers van de pers: 'Baest 1225-2025', geschreven door Ger van den Oetelaar en Hein Vera.

LUISTERTIP

PODCAST 'BRABANTSE BOMEN'

In de podcast 'Brabantse Bomen' van Marjolein Bezemer en de provincie Noord-Brabant staat aflevering 3 in het teken van rewilding. Met De Geelders als decor en ARK-projectleider Ger van den Oetelaar als één van haar gasten praat Marjolein over rewilding en wat er nodig is om meer robuust bos te creëren. Beluister de podcast hier.

Bos én Dommel bij Kasteren aan de rand van De Geelders. • JUDITH VAN DE GRIENDT

Groot en klein plantte enthousiast mee.
KARL VOETS

HET GEBOORTEBOS GROEIT!

November bracht naast de Green Friday-events nóg meer groene initiatieven: op 22 november stond ook de jaarlijkse boomplantdag van het Boxtelse geboortebos op de agenda. Plaats van handeling: gronden van ARK, ietsje ten zuiden van de 'Green Friday'-percelen, in Liempde.

Onder begeleiding van vrijwilligers van Natuurwerkgroep Liempde en samen met de gemeente Boxtel, Brabants Landschap en ARK plantten zo'n zestig jonge gezinnen tientallen boompjes en struiken om de geboorte van hun kind te vieren.

BESCHUIT MET MUISJES

Ondanks de kou ging iedereen deze zaterdag fanatiek aan de slag. De wat oudere kinderen werden daarbij geholpen door ouders, grootouders, broertjes en zusjes. De allerkleinsten keken warm ingepakt toe vanuit de kinderwagen of draagzak, of lagen daarin lekker te slapen. Na afloop was er voor elke nieuwgeborene een geboortebos-certificaat en genoot iedereen van koffie, thee en beschuit met muisjes.

VOLGEND JAAR WEER

De aanwezigheid van de Boxtelse burgemeester Ronald van Meygaarden, de wethouders Van Laarhoven en Van Nistelrooij en ARK-directeur Rik Posthumus ondersteunde het (bestuurlijke) draagvlak voor dit initiatief. Mede dankzij alle

Nick en Anouk plantten een boom voor zoontje Jax. • KARL VOETS

vrijwilligers van Natuurwerkgroep Liempde was het een erg geslaagde ochtend die volgend jaar zeker een vervolg krijgt. Het uiteindelijke doel is om het geboortebos de komende jaren te laten uitgroeien tot een volwaardig bos dat het Dommeldal en De Scheeken met elkaar verbindt.

In de Schijndelse hop-est zijn onder meer de vloer en de dakconstructie van populierenhout gemaakt.

JOOP SCHELLEKEN

LOKAAL HOUT

POPULIER IN GEBOUWCONSTRUCTIES

In nagenoeg alle inrichtingsontwerpen van ARK speelt de populier een grote rol. Niet gek: de populier is een snelgroeiende boom die van oudsher bij Het Groene Woud hoort. Er is velen aan gelegen de populier als beeldbepalende boomsoort te behouden. Maar het is niet enkel een landschapselement. Het is ook een boom waarvan je het hout steeds vaker (weer) terugvindt in de constructie of afwerking van gebouwen.

Populierenhout was eeuwenlang een veelgebruikte houtsoort bij de bouw van huizen en schuren. Ook voor de productie van onder meer klompen en lucifers was de populier onmisbaar. Toen veertig jaar geleden tropisch hardhout en geïmporteerd naaldhout in opkomst kwamen, verloor de populier als bouw-materiaal zijn prominente rol. Maar die beweging lijkt het afgelopen decennium te zijn gekeerd.

SCHAAPSKOOI SCHIJNDEL

Zo is bij de Schaapskooi in Schijndel een hop-est (droog-schuur voor de hop) volledig opgetrokken uit populierenhout. Deze hop-est is in 2012 gebouwd in het kader van het herstel van de Schijndelse hopcultuur. De realisatie werd mede mogelijk gemaakt door vrijwilligers, financiële steun kwam onder meer van Stichting Landschap Het Groene Woud (bijna € 30.000). In de schuur zijn de vloer en het dakbeschoot van

populierenhout, net zoals de vloerbalken, de gordingen en de daksporen. Ook de meubels in de hop-est zijn van populier. Het karakteristieke gebouw heeft anno 2025 vooral een educatieve functie. Verder is het in gebruik als wolatelier en is het de thuisbasis van de hobbybrouwers van 'Het Hopbelleke'.

BIJDRAGEN AAN NATUURHERSTEL

De populariteit van populierenhout neemt toe. Niet alleen in het kader van erfgoedprojecten, maar ook in de wereld van duurzame bouw en design. Tegelijkertijd blijft het voor Het Groene Woud ook vooral een boomsoort die bij het landschap hoort en met zijn hoge ecologische waarde de weg vrijmaakt voor natuurherstel.

!Het exterieur van de hop-est bij De Schaapskooi in Schijndel. RUUD VAN NOOIJEN

Een forse beverdam laat zien dat bevers zich dicht bij de Groote Waterloop hebben gevestigd.

BERT VERVOORT

BIJZONDERE WAARNEMING

BEVERDAM IN GROOTE WATERLOOP

Afgelopen najaar is een grote beverdam aangetroffen in de Groote Waterloop nabij Liempde. De Ecologische Verbindingszone (EVZ) die hier in 2024 is ingericht, laat daarmee snel resultaat zien. Waterschap De Dommel legde deze EVZ aan, samen met de gemeente Boxtel en de provincie Noord-Brabant. Eén van de doelen was het creëren van een trekroute en leefgebied voor watergebonden soorten zoals de bever. Kort na afronding van het project werden er al vraatsporen van bevers gevonden.

Ook op andere plekken in het gebied is de aanwezigheid van de bever duidelijk.

BERT VERVOORT

VRUCHTBARE SAMENWERKING

ARK EN TREES FOR ALL PLANTEN
400.000STE BOOM

Samen met Trees for All bereikten we tijdens Green Friday op 28 november een bijzondere mijlpaal: de aanplant van de 400.000ste boom in Het Groene Woud, een hazelaar. Nog maar twee jaar geleden vierden we de aanplant van de 100.000ste, nu zijn we dus al al vier keer zo ver.

We werken sinds 2020 met Trees for All samen om de zeldzame leembossen in Het Groene Woud te herstellen en uit te breiden. Dit gebied is daarmee één van haar binnenlandse projecten geworden. Trees for All-directeur Stef Röell noemt de 400.000ste boom "een enorme mijlpaal voor de natuur in Brabant". Volgens hem toont deze aan dat samenwerking

*Zo ging de 400.000ste (een hazelaar)
de grond in! • TREES FOR ALL*

tussen natuurorganisaties, agrariërs en betrokken inwoners écht verschil maakt. "We kunnen er een sterk, aaneengesloten natuurgebied mee realiseren waar de biodiversiteit verder tot leven komt en waar mensen de natuur kunnen beleven." Ook ARK-projectleider Ger van den Oetelaar benadrukt de lange termijn: "Samen zetten we hier een landschap neer dat generaties mee kan." De resultaten van vier jaar samenwerken zijn al zichtbaar, vooral in en om De Geelders waar inmiddels op diverse (voormalige) ARK-percelen jong bos tot ontwikkeling komt.

Meer weten over de samenwerking van ARK en Trees for All?
[Lees het artikel op Nature Today.](#)

TOPONIEMEN

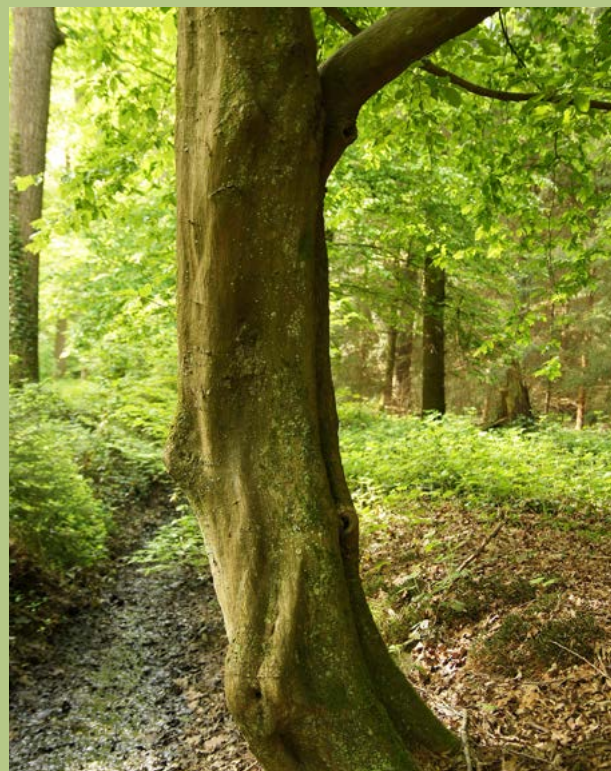
DE HEMEL BIJ VELDER EN GEMEIJNT OETENDONCK

In 1357 gaf de heer van Boxtel, Diderick van Meerhem, de gemeijnt (gemeenschappelijke gronden) Oetendonck en Bar-nisveld uit. Deze gronden lagen direct tegen de Kampina aan. Het huidige Liempdse gebied Hemel maakte deel uit van deze grotendeels Boxtelse gemeijnt. Het lag precies tussen De Bosch van Veldere en Het Kinderbosch, zoals de omlig-gende gronden toen heetten. De naam Hemel duikt pas in de vroege 19e eeuw op. Het was een ironische benaming voor slechte landbouwgrond. ARK kocht in 2020 een groot deel van de Hemel. We hebben het omgezet in natuur (leembos) en voegden het gebied toe aan Velder door verkoop aan de familie Van Boeckel.

De Mortelen vanuit de lucht, met rechts Heerenbeek en Velder. • BERT VERVOORT

Op dit kaartje (weergave ca. 1835) liggen de gronden van de Hemel tussen Het Kinderbosch en De Bosch van Veldere.

Haagbeuk op Velder.
BERT VERVOORT

FIJNE FEESTDAGEN!

Met deze decembereditie van de nieuwsbrief Brabants Goud sluiten we het jaar af. Bedankt dat je onze verrichtingen in Het Groene Woud hebt gevolgd. We wensen je hele fijne feestdagen en een goede start van 2026!

Winters tafereel aan de Dommel tussen Olland en Liempde. • DIRK EJKEMANS

VRAGEN STAAT VRIJ!

Deze nieuwsbrief is een initiatief van het Geeldersberaad, het Dommelberaad en het Beerzeberaad. Heb je vragen, opmerkingen of suggesties? Mail ze naar ARK-projectleider Ger van den Oetelaar: ger.vandenoetelaar@ark.eu. Inmiddels ontvangen meer dan 1.635 geïnteresseerden de nieuwsbrief direct in hun mailbox en wordt hij in vele netwerken verspreid. Heb je deze nieuwsbrief via-via ontvangen en wil je deze voortaan rechtstreeks van ARK toegestuurd krijgen? Stuur dan een e-mail naar info@ark.eu onder vermelding van 'Aanmelden nieuwsbrief Brabants Goud'. Wilt u zich afmelden? Dat kan eveneens via info@ark.eu onder vermelding van 'Afmelden nieuwsbrief Brabants Goud'.

GEELDERSBERAAD: Provincie Noord-Brabant, Groen Ontwikkelfonds Brabant, gemeenten Sint-Michielsgestel, Boxtel, Meierijstad, Waterschap De Dommel, ZLTO, Brabants Landschap, Staatsbosbeheer, Bosgroep-Zuid, Marggraff Stichting, Harry Suilen Advies en ARK Rewilding Nederland.

DOMMELBERAAD: Provincie Noord-Brabant, gemeenten Sint-Michielsgestel, Boxtel, Meierijstad, Son en Breugel, Waterschap De Dommel, Brabants Landschap, Staatsbosbeheer, Harry Suilen Advies, Rentmeesters Meijs en Van Soest en ARK Rewilding Nederland.

BEERZEBERAAD: Natuurmonumenten, Provincie Noord-Brabant, Brabants Landschap, Waterschap De Dommel, gemeente Oirschot, Meijs Rentmeesterskantoor en ARK Rewilding Nederland.